

Investigating the effects of social and economic viability on sustainable rural development in Poldakhtar county

Sajjad Bazvand¹✉, Mohammadkarim Raesi²

1. (Corresponding Author) Social Economic Research Department, Lorestan Natural Resources Agricultural Educational Research Center, Khorramabad Agricultural Education and Extension Research Organization, Lorestan, Iran

Email: s.bazvand@areeo.ac.ir

2. Department of Geography, Payam Noor University, Tehran, Iran

Email: pnuraesi@yahoo.com

ARTICLE INFO

Article type:
Research Paper

Article History:

Received:

13 August 2025

Revised:

6 November 2025

Accepted:

1 December 2025

Available online:

25 December 2025

Keywords:

Livability,
Development,
Sustainable Rural
Development,
Rural Areas,
Poldakhtar County.

ABSTRACT

Livability as a new concept in rural planning has a great role in sustainable rural development. The purpose of this research is to investigate The effects of social and economic viability on sustainable rural development in Poldakhter city. This research is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of implementation method. The statistical population of the research is made up of households in the villages of Poldakhter city, which according to the general census of population and housing in 2015 was equal to 7358 households. The number of samples was selected using Cochran's formula of 365 households. In order to analyze the findings of the research, sample t-test and multivariate regression analysis were used. In order to investigate the economic and social viability situation in the villages of Poldakhter city, a sample T-Tech test has been used. The results of the test showed that economic viability with an average of 2.901 and social viability with an average of 2.926 are in an unfavorable situation. In order to investigate the effects of economic and social viability on sustainable rural development in the villages of Poldakhter city, multivariate regression analysis has been used. The results showed that in economic viability, the employment index with a beta coefficient of 0.334 and the transportation index with a beta coefficient of 0.112 respectively have the greatest and least impact on sustainable rural development, and in social viability, the security index Social with a beta coefficient of 0.337 and recreation and leisure index with a beta coefficient of 0.112 have the highest and lowest impact on sustainable rural development, respectively.

Citation: Bazvand. S., Raesi M.K., (2025). Investigating the effects of social and economic viability on sustainable rural development in Poldakhtar county. *Journal of Spatial Planning and Development of Coastal and Border Regions*, 1(2), 1-18.

<http://doi.org/10.22034/jpd.2024.2027556.1055>

© The Author(s)

This is an open access article under the CC BY NC license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Publisher: International University of Chahabahr

بررسی اثرات زیست‌پذیری اجتماعی و اقتصادی بر توسعه پایدار روستایی در شهرستان پلدختر

سجاد بازوند^۱✉، محمدکریم رئیسی^۲

۱- نویسنده مسئول، بخش تحقیقات اقتصادی اجتماعی، مرکز تحقیقات آموزشی کشاورزی منابع طبیعی لرستان، سازمان تحقیقات آموزش و ترویج کشاورزی، لرستان، ایران. رایانامه: s.bazvand@areeo.ac.ir
۲- گروه جغرافیا، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. رایانامه: pnuraesi@yahoo.com

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۴/۰۵/۲۲

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۴/۰۸/۱۵

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۰۹/۱۰

تاریخ چاپ:

۱۴۰۴/۱۰/۰۴

زیست‌پذیری به‌عنوان مفهومی نوین در برنامه‌ریزی روستایی نقش بسیار زیادی در توسعه پایدار روستایی دارد. هدف پژوهش حاضر بررسی اثرات زیست‌پذیری اجتماعی و اقتصادی بر توسعه پایدار روستایی در شهرستان پلدختر است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری تحقیق را خانوارهای روستاهای شهرستان پلدختر تشکیل داده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ برابر با ۷۳۵۸ خانوار بوده است. تعداد نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۶۵ خانوار انتخاب شد. به‌منظور تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق از آزمون تی تک نمونه‌ای و تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. به‌منظور بررسی وضعیت زیست‌پذیری اقتصادی و اجتماعی در روستاهای شهرستان پلدختر از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردیده است. نتایج آزمون نشان داد که زیست‌پذیری اقتصادی با میانگین ۲/۹۰۱ و زیست‌پذیری اجتماعی با میانگین ۲/۹۲۶ در وضعیت نامطلوب قرار دارند. به‌منظور بررسی اثرات زیست‌پذیری اقتصادی و اجتماعی بر توسعه پایدار روستایی در روستاهای شهرستان پلدختر از تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. نتایج نشان داد که در زیست‌پذیری اقتصادی شاخص اشتغال با مقدار ضریب بتای ۰/۳۳۴ و شاخص حمل و نقل با ضریب بتای ۰/۱۱۲ به ترتیب بیش‌ترین و کم‌ترین تأثیر بر توسعه پایدار روستایی دارند و در زیست‌پذیری اجتماعی نیز شاخص امنیت اجتماعی با مقدار ضریب بتای ۰/۳۳۷ و شاخص تفریحات و اوقات فراغت با ضریب بتای ۰/۱۱۲ به ترتیب بیش‌ترین و کم‌ترین تأثیر بر توسعه پایدار روستایی دارند.

واژگان کلیدی:

زیست‌پذیری،
توسعه،
توسعه پایدار روستایی،
مناطق روستایی،
شهرستان پلدختر.

استناد: بازوند، سجاد و رئیسی، محمدکریم. (۱۴۰۴). بررسی اثرات زیست‌پذیری اجتماعی و اقتصادی بر توسعه پایدار روستایی در شهرستان پلدختر. *مجله آمایش و توسعه نواحی ساحلی و مرزی*، ۱ (۲)، ۱-۱۸.

<http://doi.org/10.22034/jpd.2024.2027556.1055>

مقدمه

بخش زیادی از جمعیت و عرصه‌های طبیعی کشورهای در حال توسعه مربوط به مناطق روستایی است (پرویزی و همکاران، ۱۴۰۰: ۴۱۴)؛ و در حیات اقتصادی و اجتماعی آن‌ها نقشی زیادی دارند (نیک‌سرشت و همکاران، ۱۴۰۲: ۱۱۰). به دنبال تداوم فعالیت‌های بشر بر محیط طبیعی، سکونتگاه‌های روستایی دچار تغییراتی شده‌اند که آثار آن در محیط‌های روستایی در زمینه‌های گوناگونی (محیطی، اقتصادی، اجتماعی و غیره) بروز پیدا می‌کند (کبیری و همکاران، ۱۴۰۲: ۳۱۸). با ایجاد چالش‌های اقتصادی- اجتماعی و زیست‌محیطی نگرشی می‌بایست مورد توجه قرار گیرد که از عمق ایده‌های محلی سرچشمه بگیرد. از جمله راهکارهای پیشنهادی در این راستا به عنوان کلید نظم جهان پایدار، الگوی زیست‌بوم روستایی می‌باشد (بیرانوندزاده و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۱۲).

توجه به زیست‌پذیری روستاها از اهمیت فراوانی برخوردار است زیرا اصل پایداری روستایی را دربر می‌گیرد که مهم‌ترین عامل رقابت در بین اولویت‌های برنامه‌ریزی و برنامه‌های سیاسی، به حساب می‌آید. چرا که زیست‌پذیری مفهومی می‌باشد که از به هم پیوستن بعدها اجتماعی، اقتصادی و محیطی به وجود می‌آید و شبکه‌ای از روابط میان معیارهای مربوط را شامل می‌شود (ایمانی و همکاران، ۱۴۰۱: ۶۸). زیست‌پذیری به سیستمی گفته می‌شود که به بهبود خوشبختی ذهنی، اجتماعی و فیزیکی و توسعه ساکنانش توجه می‌کند و اصل‌های مهم آن عدالت، کرامت، دسترسی، تعامل، مشارکت و توانمندسازی می‌باشد (بازوند و رئیس، ۱۴۰۰: ۲۴۰).

زیست‌پذیری زمانی در سکونتگاه‌های روستایی محقق می‌شود که تحولاتی در شرایط زندگی روستاییان از لحاظ اقتصادی و اجتماعی به وجود می‌آید (Liu, 2023: 99). چرا که هر ناحیه‌ای که به لحاظ اقتصادی و اجتماعی پایدار نباشد به لحاظ زیست‌پذیری نیز در سطح پایینی قرار می‌گیرد (Wijijayanti et al., 2023: 5). از مهم‌ترین ابعاد و مؤلفه‌های تأثیرگذار بر توسعه پایدار روستایی بعد اقتصادی زیست‌پذیری و شاخص‌های آن است (نیکدل و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۶۲). یکی از ابعاد مهم در زیست‌پذیری روستاها وضعیت اقتصادی مطلوب می‌باشد (علینقی‌پور و همکاران، ۱۴۰۰: ۳). بعد از درک مفهوم زیست‌پذیری و سکونتگاه زیست‌پذیر، مشخص می‌گردد که زیست‌پذیری پنج بعد محیطی- اکولوژیکی، اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی، نهادی- مدیریتی و کالبدی را شامل می‌شود که در بین آن‌ها ضرورت بحث اقتصاد و اجتماع بر کسی مخفی نمی‌باشد و این موضوع در همه مسائل روز جهان همچون پایداری و کیفیت زندگی به عنوان عامل تأثیرگذار در نظر گرفته شده است (علینقی‌پور و همکاران، ۱۴۰۱: ۶۸).

روستاها شهرستان پلدختر نیز همانند سایر روستاهای کشور درگیر مسائل و مشکلاتی در زمینه‌های گوناگون روبرو می‌باشند که مشکلات اجتماعی و اقتصادی برای ساکنان ملموس‌تر است. به بیان دیگر اگر مکانی از نظر اجتماعی و اقتصادی بهبود یابد برای زندگی و اسکان مطلوب‌تر است. با آگاهی به این مسئله و با تأکید بر این که موضوع اجتماعی و اقتصادی از جمله مسائل حیاتی در برنامه‌ریزی روستایی است و بهبود آن‌ها موجب افزایش نسبی رضایت افراد و رفاه اجتماعی، افزایش سطح انگیزه ساکنان به منظور ماندن در روستا و ممانعت از مهاجرت روستاییان به خصوص قشر جوان می‌گردد، بررسی ابعاد اجتماعی و اقتصادی زیست‌پذیری و اثرات آن بر توسعه پایدار روستایی حائز اهمیت است. بر این اساس هدف پژوهش حاضر بررسی اثرات زیست‌پذیری اجتماعی و اقتصادی بر توسعه پایدار روستایی است. این پژوهش در پی پاسخ به این سؤال است که اثرات اجتماعی و اقتصادی زیست‌پذیری بر توسعه پایدار روستایی در شهرستان پلدختر چگونه است؟.

آخوندی قهرودی و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای به تحلیل فضایی زیست‌پذیری اقتصادی در سکونتگاه‌های روستایی شهرستان ری پرداختند. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که ۱۴ روستا از ۹۸ روستای مورد مطالعه، در وضعیت کاملاً

مطلوب، ۳۷ روستا در وضعیت متوسط و ۴۸ روستا در وضعیت نامطلوب قرار دارند. جلالیان و نصیری زارع (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای به بررسی الگوی مکانی - فضایی زیست‌پذیری در سکونتگاه‌های روستایی مناطق کوهستانی در شهرستان طارم پرداختند. نتایج نشان داد که شاخص‌های زیست‌پذیری در تمامی ابعاد از نظر جامعه محلی پذیرفته هستند و مناطق مورد مطالعه از نظر زیست‌پذیری محیطی در شرایط مطلوبی قرار دارند. به لحاظ زیست‌پذیری و الگوی فضایی آن تنها مناطق شرقی منطقه مورد مطالعه از یک الگوی منظم خوشه‌ای برخوردار است. همچنین، میان عوامل مکانی و شاخص‌های زیست‌پذیری رابطه معنی‌داری وجود دارد که در این میان، عوامل مکانی ارتفاع و شیب، نقش بیشتری داشته است. یگانه و همکاران (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای به تحلیل زیست‌پذیری اقتصادی در روستاهای پیراشهری ملکان پرداختند. نتایج حاکی از آن است که مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در تفاوت فضایی روستاها از نظر زیست‌پذیری اقتصادی عبارت‌اند از: سهولت دسترسی به شهر و وجود منابع آب کافی، وجود توسعه اقتصادی قابل قبول، یکنواختی محیطی و بازدهی نیروی کار و وجود امکانات آموزشی، وجود فرصت‌های شغلی، امکان فرآوری محصولات باغی و امنیت اجتماعی. هدایتی و باسیتی (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای به بررسی عوامل مؤثر بر کاهش زیست‌پذیری اجتماعی - اقتصادی در روستاهای مرزی شهرستان بانه پرداختند. نتایج نشان داد که شرایط جغرافیایی و مرزی زمینه شکل‌گیری اقتصاد مرزی را فراهم آورده است. آنچه حائز اهمیت است شرایطی علی و مداخله‌ای - تجاری شدن مرز و ضعف زیرساخت‌های توسعه‌ای - است که زمینه و علل ناپایداری اجتماعی و کاهش تاب‌آوری اجتماعی - اقتصادی را به‌عنوان پیامد اصلی اقتصاد مرزی و تأثیر آن بر روی زیست‌پذیری روستاهای مرزی را فراهم آورده است. راهبردهای اتخاذشده برای کاهش این پیامدها در قالب اقدامات محلی و نهادی انجام‌شده است. نیکدل و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعه‌ای به تحلیل زیست‌پذیری اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی شهرستان صومعه‌سرا پرداختند. نتایج بیانگر آن است که شاخص‌های ارزش زمین و مسکن، هزینه خانوار و وضعیت کشاورزی به‌طور مستقیم بر زیست‌پذیری سکونتگاه‌های روستایی شهرستان صومعه‌سرا مؤثر نبوده است و میزان اثر کل در هر سه شاخص پایین و در شاخص ارزش زمین و مسکن پایین و منفی است، اما به‌طور غیرمستقیم می‌تواند بر وضعیت اشتغال و درآمد روستاها تأثیر گذارده و بر افزایش یا کاهش زیست‌پذیری مؤثر واقع گردند. شاخص وضعیت گردشگری علی‌رغم تأثیر مستقیم بر میزان زیست‌پذیری از طریق شاخص اشتغال و درآمد نیز می‌تواند منجر به افزایش زیست‌پذیری گردد. علیتی‌پور و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعه‌ای به بررسی زیست‌پذیری اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی پیرامون کلان‌شهر رشت پرداختند. نتایج نشان داد که تأثیر بعد اقتصادی بر زیست‌پذیری استفاده‌شده که نتایج حاکی از تأثیر اندک بعد اقتصادی بر زیست‌پذیری در محدوده مورد مطالعه است که البته با فراهم نمودن زمین‌های در جهت افزایش اشتغال و همچنین تمرکز بر جذب گردشگر با توجه به پتانسیل‌های موجود می‌توان امید داشت با تقویت زیست‌پذیری اقتصادی، سطح زیست‌پذیری روستاهای مورد مطالعه افزایش یابد. کبیری و همکاران (۱۴۰۲) در مطالعه‌ای به بررسی زیست‌پذیری اجتماعی سکونتگاه‌های روستایی در شهرستان چهاربرج پرداختند. نتایج به‌دست‌آمده بیانگر آن است که روستاهای قیچاق و فیروزآباد به ترتیب از میزان زیست‌پذیری اجتماعی بالایی برخوردار هستند.

بسائی و فریرا (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای به بررسی قابلیت زیست‌پذیری دسترسی انرژی در نواحی روستایی کشور برزیل پرداختند. نتایج نشان داد که استفاده از منابع انرژی تجدیدناپذیر در مناطق روستایی برزیل موفق بوده است، اما چالش مهم در ناحیه آمازون روبه گسترش می‌باشد. ریزو و کروزمتر (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر رشد اقتصادی بر زیست‌پذیری در نواحی روستایی پرداختند. نتایج نشان داد که فرآیند عملکرد در فضای روستایی کمک به رشد اقتصادی نموده است. همچنین رشد اقتصادی شدیداً از کیفیت حکومت محلی و آمادگی ساکنان محلی برای فعالیت فعال، نوآورانه

و هم جنبه متأثر بوده است. آیندا و همکاران (۲۰۱۸) در مطالعه‌ای به بررسی زیست‌پذیری در مناطق و محلات کشور نيجريه پرداختند. نتایج نشان داد که عواملی همچون اقتصادی، امنیت، امکانات محلی و خصوصیات واحدهای مسکونی همبستگی دارد و عوامل اقتصادی بیش‌ترین تأثیر را بر زیست‌پذیری محلات دارد. وانگ و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای به ارزیابی عوامل تعیین‌کننده رضایت از زیست‌پذیری روستایی در مناطق شرقی کمتر توسعه‌یافته چین پرداختند. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که سطح رضایت پاسخ‌دهندگان از زیست‌پذیری روستایی بالاتر از حد مطلوب بوده است. همچنین نتایج نشان داد که ویژگی‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی فردی نیز دارای تأثیرات متمایزی بر سطح رضایت کلی است. یورویی و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای به بررسی جهات ارزیابی زیست‌پذیری روستاها در چین پرداختند. نتایج نشان داد که باید توجه بیشتری به ساخت سیستم نظارت جامع برای ارزیابی زیست‌پذیری روستایی و تعیین ارزش آستانه برای هر شاخص ارزیابی، شناسایی و هماهنگی نیازهای زیست‌پذیری گروه‌های مختلف مانند سالمندان زنان و مهاجران مبذول گردد.

مبانی نظری

زیست‌پذیری روستایی

زیست‌پذیری مفهومی است که مطرح‌شدن آن در دهه ۱۹۸۰ نشان از تغییر جهت برنامه‌ریزان توسعه از تمرکز بر مناطق شهری به توجه به ایده‌آل کردن فضای زندگی مناطق حومه و نواحی روستایی دارد (ملک جعفریان، ۱۴۰۰: ۴۰). زیست‌پذیری مفهومی است که با برخی مفاهیم دیگر همچون پایداری، کیفیت زندگی و کیفیت مکان و اجتماعات سالم مرتبط است (Horng and Wu, 2020: 34). اصطلاح زیست‌پذیری به درجه تأمین ملزومات یک جامعه بر مبنای نیازها و ظرفیت‌های افراد آن جامعه اشاره دارد که جامعه زیست‌پذیر نیازهای افراد آن جامعه را برآورده می‌کند و به خواسته‌های آن‌ها احترام می‌گذارد (رضائی حاجی محله، ۱۴۰۱: ۳۱۶).

نظریه زیست‌پذیری نخستین بار بر طبق بررسی آبراهام مازلو در سال ۱۹۴۵ در رابطه با نیازهای انسانی شکل گرفت. مازلو، هرم نیازهای بشری را معرفی نمود (افشارکبیری و همکاران، ۱۴۰۲: ۳۱۲). وینهوون اصطلاح زیست‌پذیری را این‌گونه تعریف کرده است: زیست‌پذیری به درجه تأمین ملزومات یک جامعه بر مبنای نیازها و ظرفیت‌های افراد آن جامعه تأکید می‌کند و احترام نمی‌گذارد (کریمی مارزی، ۱۴۰۱: ۱۱۵). هیلن مفهوم زیست‌پذیری را به یک چتر تشبیه کرده و معتقد است که با دامنه متنوعی از مفاهیم همچون؛ کیفیت زندگی، کیفیت مکان، رضایت ساکنان، کیفیت محیط زندگی و محل سکونت، پایداری و سرزندگی همپوشانی داشته است که اغلب در ارتباط با هم به کار می‌روند (شفیعی ثابت و کریمی مارزی، ۱۴۰۰: ۴۱).

معیارهای زیست‌پذیری با توجه به شرایط مکانی و زمانی مختلف متفاوت‌اند، بنابراین قابل تعویض با یکدیگر نیستند و باید مردم در مکان‌ها و در مقیاس‌های زمانی مختلف، آن‌ها را درک کنند و بسنجند. اما به‌طورکلی در سطح جهانی زیست‌پذیری در سه بعد اقتصاد، اجتماع و محیط‌زیست قابل‌بررسی هستند که هرکدام از این ابعاد مؤلفه‌های خاص خود را دارند (Eiu, 2018: 34). به‌طورکلی می‌توان گفت سکونتگاه زیست‌پذیر، سکونتگاهی است که در آن نیازهای ساکنان در اولویت اول قرار گیرد و دارای یک محیط خوشایند، یک جامعه بالغ با منابع عمومی غنی مانند فرهنگ، سیستم حمل‌ونقل، سیستم پزشکی و توسعه خوب اقتصادی باشد (یگانه و همکاران، ۱۴۰۰: ۸۱).

لنارد معتقد است یک سکونتگاه زیست‌پذیری باید بسیاری از جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را تأمین کند. اگرچه در انجام این کار به دلیل گرایش به سمت مدرن شدن، یک یا دو جنبه بیشتر موردتوجه قرار گیرد اما جنبه‌های

دیگر نباید قربانی گردد (هدایت و باسیتی، ۱۴۰۰: ۱۳۱). از دیدگاه ویلر برنامه‌های زیست‌پذیری که شامل دستیابی به اهداف زیست‌محیطی، اقتصادی و عدالت هستند از طریق هماهنگ‌سازی برنامه‌ها در سطوح مختلف (دولتی، منطقه‌ای، محلی) می‌توانند به ایجاد جوامع پایدار کمک کنند (علینقی پور و همکاران، ۱۴۰۰: ۴). از دیدگاه برنامه‌ریزان و نظریه‌پردازان مختلف، بسته به حیطه عمل هر یک از آن‌ها در تعریف روستای زیست‌پذیر در برخی از اصول بیشتر جلوه‌گر شده است (پرویزی و همکاران، ۱۴۰۰: ۴۱۵). روستای زیست‌پذیر از یک‌سو به گذشته‌های تاریخی و ریشه‌های روستاییان احترام می‌گذارد و از سوی دیگر به آنان که تاکنون متولد نشده‌اند نیز اهمیت می‌دهد. این نوع روستا علیه هرگونه اتلاف منابع مبارزه می‌کند؛ بنابراین روستای پایدار نیز محسوب می‌شود (شفیعی ثابت و کریمی مارزی، ۱۴۰۱: ۲۰۸). روستاهای زیست‌پذیر مکان‌هایی برای زندگی اجتماعی، ارتباط و گفتگو هستند. این روستاها معطوف به خلق محیط سکونت و فعالیت و طراحی فضای عمومی به‌گونه‌ای که زمینه‌ساز حضور ساکنان در قلمرو عمومی فراهم می‌کند (3: Vasta et al, 2019). زیست‌پذیری هدف اجتماعات روستایی، تأمین شرایط بهتر زیست و رفاهی برای روستاییان است؛ چرا که توسعه هدایتگر برنامه‌ریزی و مدیریت محیط‌های روستایی است (شفیعی ثابت و کریمی مارزی، ۱۴۰۲: ۲۱). توسعه اجتماعات در امتداد طیفی از منابع اساسی برای رفاه و بهزیستی صورت می‌گیرد که یکی از اهداف غایی آن می‌تواند زیست‌پذیری محیط‌های زندگی و فعالیت باشد (هدایت و باسیتی، ۱۴۰۰: ۱۳۳). لذا توجه به زیست‌پذیری روستاها دارای اهمیت زیادی است زیرا اساس پایداری روستایی را شامل می‌گردد که در میان اولویت‌های برنامه‌ریزی و برنامه‌های سیاسی، مهم‌ترین عامل رقابت محسوب می‌شود (خداپناه، ۱۴۰۲: ۹۴). زیرا زیست‌پذیری مفهومی است که از در هم تنیدگی ابعاد اجتماع، اقتصادی و محیطی تشکیل می‌شود و شبکه‌ای از روابط بین معیارهای مربوط را در برمی‌گیرد (ایمانی و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۸).

توسعه پایدار روستایی

اصطلاح توسعه پایدار به‌عنوان هدف اصلی سیاست اقتصادی در گزارش "آینده مشترک ما" کمیسیون جهانی محیط‌زیست و توسعه در سال ۱۹۸۷، که بیشتر به‌عنوان گزارش برتلند شناخته می‌شود، اعلام شد (Jamelyd & Rubén, 2021: 56). در این تعریف، توسعه پایدار این‌گونه تعریف می‌شود: «آن چیزی که می‌تواند برآورده شدن نیازهای فعلی را بدون به خطر انداختن توانایی نسل‌های آینده برای برآوردن نیازهایشان تضمین کند (Aku & Nasila, 2021: 64).

توسعه پایدار روستایی، به‌عنوان پارادایم مسلط توسعه در حال حاضر، فرایند تغییرات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و محیطی در راستای دستیابی به افزایش رفاه طولانی‌مدت در جوامع روستایی است (علینقی پور، ۱۳۹۷: ۱۷)؛ و به‌عنوان محصول آن دسته از فعالیت‌های بشر که منابع قلمروهای روستایی را برای افزایش رفاه مورد استفاده قرار می‌دهد شناخته می‌شود، مشروط بر آنکه توانایی نسل‌های آینده را برای رفع نیازهایشان به خطر نیاندازد (ملک جعفریان، ۱۴۰۰: ۳۹). توسعه پایدار روستایی نیازمند بازتولید روستا و پویایی عناصر آن است به همین لحاظ می‌بایستی زنگار از نگاه‌ها و انگاره‌ها زدود و به‌گونه‌ای جامع‌تر موضوع توسعه پایدار روستایی را به‌مثابه واقعیتی غیرقابل‌انکار در چارچوب برنامه‌های توسعه مدنظر قرار دارد (شایان، ۱۴۰۱: ۳۷). توسعه پایدار روستایی نیازمند بازتولید روستا و پویایی عناصر آن است به همین لحاظ می‌بایستی زنگار از نگاه‌ها و انگاره‌ها زدود و به‌گونه‌ای جامع‌تر موضوع توسعه پایدار روستایی را به‌مثابه واقعیتی غیرقابل‌انکار در چارچوب برنامه‌های توسعه مدنظر قرار داد (ملک جعفریان، ۱۴۰۰: ۱۹). توسعه پایدار روستایی رهیافتی برای توسعه است که در آن، کارایی، عدالت و پایداری باهم تلفیق شده‌اند، به‌گونه‌ای که کارایی متضمن استفاده

بهینه از منابع، عدالت متضمن فقرزدایی و کاهش شکاف بین فقرا و ثروتمندان، و هدف از پایداری نیز پایداری معیشت با حفظ امرارمعاش آینده از طریق حفظ منابع طبیعی باشد (کریمی مارزی، ۱۴۰۱: ۲۸). مهم‌ترین اهداف توسعه پایدار روستایی، عبارت است از قابل زیست کردن عرصه‌های زندگی برای نسل فعلی و نسل‌های آینده با تأکید خاص بر بهبود روابط انسانی-محیطی، توانمندسازی و ارتقای ظرفیت اجتماع روستایی (شایان، ۱۴۰۱: ۳۸).

توسعه پایدار روستایی بر پایداری اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی تأکید دارد. اصطلاح پایداری اجتماعی به‌صورت رسمی، با هدف بهبود شرایط زندگی جامعه موردتوجه قرار گرفت. در این میان پایداری اجتماعی در مناطق روستایی شامل دستیابی به زندگی سالم از راه برطرف کردن نیازهای اساسی آحاد جامعه روستایی با تأکید بر کیفیت زندگی و همگام با حفظ کیفیت محیطی و مرتبط با نظام اقتصادی برای دستیابی به بالاترین سطح رضایت است (هدایت و باسیتی، ۱۴۰۰: ۱۳۱). رشد اقتصادی هسته اصلی توسعه و مهم‌ترین پیش‌شرط برای رفع نیازهای انسان و بهبود مداوم شرایط زندگی است. رشد اقتصادی لزوماً به معنای توسعه اقتصادی نیست، بلکه چگونگی و کیفیت رشد و نحوه تقسیم ثروت در این بخش از توسعه پایدار موردتوجه قرار می‌گیرد. کم کردن فاصله درآمدها و برخورداری از آموزش همگانی و امکانات بهداشتی برای همه مردم و امکان دسترسی همگانی و گسترده به خدمات اجتماعی در تسریع روند توسعه اقتصادی نقش مهمی دارد (شایان، ۱۴۰۱: ۴۳).

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف به‌عنوان یک پژوهش کاربردی است که از نظر شیوه اجرا به‌صورت توصیفی-تحلیلی انجام گردیده است. جامعه آماری تحقیق را خانوارهای روستاهای شهرستان پلدختر تشکیل داده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ برابر با ۷۳۵۸ خانوار بوده است. به‌منظور مشخص نمودن تعداد نمونه از فرمول کوکران استفاده گردیده است که بر طبق آن تعداد ۳۶۵ خانوار به‌عنوان نمونه انتخاب شد. به‌منظور گردآوری اطلاعات و داده‌های تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است که روایی صوری و محتوایی آن به‌وسیله اساتید و متخصصان مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن نیز به‌وسیله آلفای کرونباخ به مقدار ۰/۸۲ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مناسب پرسشنامه است. متغیرهای تحقیق در زیست‌پذیری اقتصادی شامل ۹ شاخص و در زیست‌پذیری اجتماعی شامل ۶ شاخص است (جدول ۱). به‌منظور تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق از آزمون تی تک نمونه‌ای و تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده شده است.

جدول ۱. ابعاد، شاخص‌ها و گویه‌های تحقیق

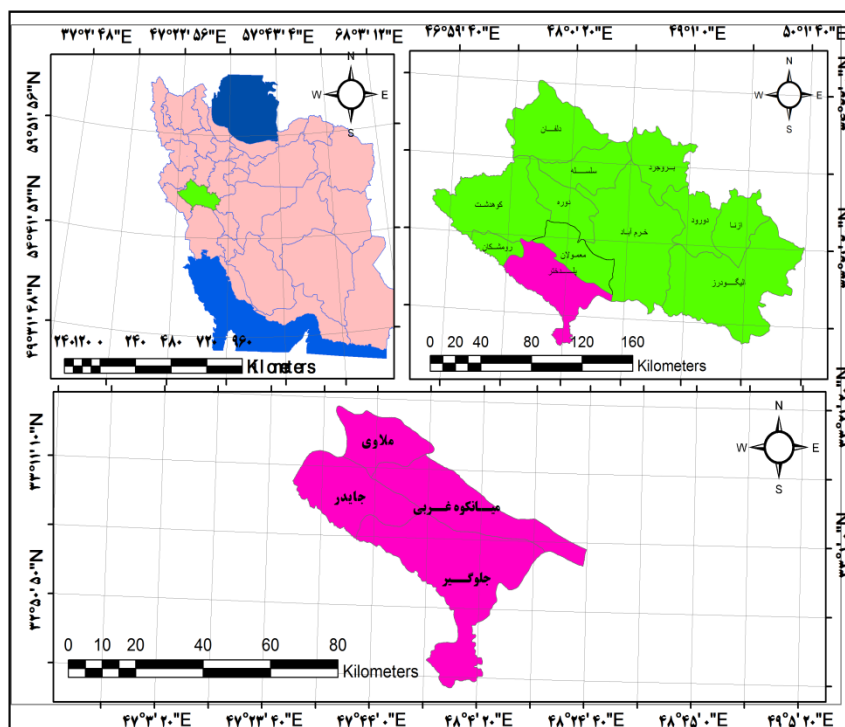
ابعاد	شاخص	گویه
اقتصادی	اشتغال	تنوع فرصت‌های شغلی موجود در روستا- امنیت شغلی، رضایت شغلی، داشتن شغل مناسب و امکان دسترسی به آن در روستا یا شهر مجاور، امکان اشتغال زنان در مشاغل مختلف کشاورزی، امکان ایجاد فرصت‌های شغلی غیر کشاورزی، امکان ایجاد و راه‌اندازی کسب‌وکارهای جدید، افزایش میزان اشتغال در زمینه خدماتی
	هزینه‌های خانوار	میزان رضایت از هزینه‌های خانوار- میزان رضایت از هزینه‌های مسکن- میزان رضایت از هزینه‌های حمل‌ونقل
	ارزش زمین و مسکن	ارزش زمین در روستا، رشد بهای زمین، رشد بهای مسکن
	گردشگری	درآمدزایی ناشی از حضور گردشگران، شمار سالیانه گردشگران
	امکانات و خدمات	کیفیت راه ارتباطی روستا به شهر، کیفیت راه‌های دسترسی به روستاهای اطراف، کیفیت معابر و

زیرساختی	میادین روستا، کیفیت آب آشامیدنی روستا، کیفیت تأمین نیازهای روزمره در فروشگاه‌های خواربار
اقتصادی	روستا، کیفیت خدمات تعاونی روستایی یا تعاونی روستای محل مراجعه، کیفیت شبکه گاز لوله‌کشی و تلفن و اینترنت روستا
حمل و نقل	امکان دسترسی به وسایل حمل و نقل عمومی، افزایش تعداد انواع وسایل نقلیه سواری، تراکم شبکه راه‌های ارتباطی، رضایت ساعات کار وسایل نقلیه عمومی، رضایت از وسایل ویژه حمل بار و باربری
سرمایه‌گذاری	تمایل افراد بومی به سرمایه‌گذاری در روستا، تمایل بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در روستا، افزایش فرصت‌های سرمایه‌گذاری در روستا، امکان پس‌انداز روستاییان، میزان سرمایه‌گذاری روستاییان در شهر، میزان سرمایه‌گذاری روستاییان در صنایع روستایی و کشاورزی
منابع اقتصادی و درآمد	وجود درآمد مناسب و پایدار، وجود فرصت‌های درآمدی بیشتر در روستا یا خارج از روستا، درآمد مناسب حاصل از فرصت‌های شغلی موجود در روستا، میزان درآمد از مشاغل فرعی و دوم، میزان درآمد از بخش کشاورزی، میزان درآمد از بخش صنعت و خدمات
تولید	افزایش میزان تولیدات باغی و زراعی در واحد سطح، افزایش میزان استفاده از کودهای شیمیایی در اراضی و باغات، افزایش تولیدات صنعتی و صنایع‌دستی در روستاها، توسعه و افزایش حجم مبادلات اقتصادی
بهداشتی-درمانی	بهبود امکانات و فضای خدمات بهداشتی و درمانی، دسترسی به خدمات بهداشتی-درمانی، کیفیت خدمات خانه بهداشت روستا، عدم ریختن فضولات دامی به معابر، افزایش بهداشت فردی و عمومی؛ رعایت بهداشت امکان عمومی، رعایت عدم سیگار کشیدن در مکان عمومی
آموزش	بهبود کیفیت ساختمان‌های مدارس و تجهیزات آموزشی مدارس، رضایت از برگزاری کلاس‌ها، رضایت از معلمان روستا، کیفیت دسترسی دانش آموزان به مدارس شهرها و روستاهای مجاور، کافی بودن تعداد معلمان، وجود امکانات کافی در مدارس
مشارکت اجتماعی	بهبود روحیه کار گروهی امیدواری و شرایط زندگی در بین مردم روستا، بهبود تمایل به سرمایه‌گذاری و تمایل به اشتغال در روستا، دلسوزی اهالی برای آبادانی روستا، ارتباط مردم با اعضای شورا و دهیار، همکاری مالی و یدی مردم در انجام پروژه‌های عمرانی، مشارکت مردم در، مراسمات شادی و عزای همدیگر، مشارکت در احداث امکان عمومی.
امنیت اجتماعی	بهبود میزان عدم وقوع جرائم و امنیت تردد زنان در طی شبانه‌روز- بهبود امنیت تردد پیاده و سواره در شب- میزان بزهکاری و جرائم، احتمال نزاع‌های قومی و طایفه‌ای یا نزاع بین افراد بومی و تازه‌واردان،
هویت و حس تعلق مکانی	ارتباط با همسایگان و هم‌محله‌ای‌ها، برگزاری جشن‌های مذهبی در روستا، تمایل به زندگی در روستا، حس دل‌تنگی در صورت دوری از روستا، امیدواری به بهبود شرایط زندگی، تمایل به اشتغال در روستا
تفریحات و اوقات فراغت	کیفیت خدمات و تجهیزات سالن ورزشی یا مرکز ورزشی روستا یا محل مراجعه، کیفیت خدمات و وسعت کتابخانه روستا یا محل مراجعه، کیفیت بوستان روستایی، افزایش ایجاد تفریحات سالم برای کودکان

منبع: کبیری و همکاران، ۱۴۰۱؛ نیکدل و همکاران، ۱۴۰۱؛ آخوندی قهرودی و همکاران، ۱۳۹۹؛ یگانه و همکاران، ۱۴۰۰؛ شفیعی ثابت و کریمی ماری، ۱۴۰۱؛ علی‌نقی پور و همکاران، ۱۴۰۱

محدوده مورد مطالعه

شهرستان پلدختر از شمال و شرق به شهرستان معمولان، از غرب و شمال غربی به شهرستان رومشکان و کوهدشت، از جنوب به استان خوزستان و ایلام محدود می‌باشد. شهرستان پلدختر در حدود ۱۱۰ کیلومتری جنوب غربی خرم‌آباد واقع شده و شهرستان مرزی بین استان‌های لرستان و ایلام و خوزستان است. پلدختر حدود ۲۵ کیلومتر با شهرستان رومشکان فاصله دارد؛ و همچنین حدود ۴۵ کیلومتر با شهرستان دره‌شهر از استان ایلام و حدود ۱۰۰ کیلومتر با اندیمشک خوزستان فاصله دارد (بذرافشان و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۲۲).

شکل ۱. موقعیت سیاسی شهرستان پلدختر در استان لرستان و کشور
منبع: پایگاه داده‌های علوم زمین

یافته‌ها

یافته‌های تحقیق متشکل از دو بخش توصیفی و استنباطی است. نتایج یافته‌های توصیفی تحقیق نشان داد که ۵۶ درصد از پاسخگویان را مردها و ۴۴ درصد باقیمانده را زنان تشکیل داده‌اند. از نظر وضعیت تأهل ۶۳ درصد از فراوانی به متأهل‌ها و ۳۷ درصد نیز به مجردها اختصاص یافته است. از نظر سن بیش‌ترین درصد فراوانی مربوط به گروه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال با ۳۴ درصد و کم‌ترین درصد فراوانی مربوط به گروه سنی بالای ۶۰ سال با ۷ درصد بوده است. از نظر تحصیلات بیش‌ترین درصد فراوانی مربوط به گروه تحصیلی دیپلم با ۲۸ درصد و کم‌ترین درصد فراوانی مربوط به گروه تحصیلی ابتدایی با ۶ درصد بوده است. همچنین از نظر اشتغال بیش‌ترین درصد فراوانی با ۲۷ درصد مربوط به کشاورزان بوده است و کم‌ترین درصد فراوانی با ۵ درصد نیز به بازنشستگان اختصاص یافته است.

بررسی وضعیت زیست‌پذیری اقتصادی

به‌منظور بررسی وضعیت زیست‌پذیری اقتصادی در روستاهای شهرستان پلدختر از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردیده است. نتایج آزمون نشان داد که سطح معناداری به‌دست‌آمده از سطح ۰/۰۵ کوچک‌تر است بنابراین نتایج به جامعه آماری قابل‌تعمیم است. نتایج نشان داد که از میان ۹ شاخص موردبررسی در زیست‌پذیری اقتصادی میانگین به‌دست‌آمده برای ۶ شاخص کم‌تر از میانگین مطلوب (۳) و میانگین ۳ شاخص بزرگ‌تر از میانگین مطلوب است. شاخص منابع اقتصادی و درآمد با میانگین ۳/۱۷۶ بیش‌ترین میانگین را به خود اختصاص داده است و شاخص امکانات و خدمات زیرساختی با میانگین ۲/۷۰۱ کم‌ترین میانگین را به خود اختصاص داده است. همچنین شاخص اشتغال با میانگین ۳/۱۰۵ و شاخص گردشگری با میانگین ۳/۱۱۹ در وضعیت مطلوب و شاخص‌های هزینه‌های خانوار با میانگین ۲/۸۸۷

ارزش زمین و مسکن با میانگین ۲/۷۲۳، حمل‌ونقل با میانگین ۲/۷۲۶، سرمایه‌گذاری با میانگین ۲/۸۵۵ و شاخص تولید با میانگین ۲/۸۲۲ در وضعیت نامطلوب قرار دارند. در مجموع زیست‌پذیری اقتصادی با میانگین ۲/۹۰۱ با توجه به سطح معناداری به‌دست‌آمده و همچنین حد بالا و حد پایین که هر دو منفی هستند در وضعیت نامطلوب قرار دارد (جدول ۲).

جدول ۲. بررسی وضعیت زیست‌پذیری اقتصادی در روستاهای شهرستان پلدختر با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

مطلوبیت عدد مورد آزمون = ۳						
شاخص	مقدار آماره (t)	میانگین عددی	سطح معنی‌داری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	
					حد بالا	حد پایین
اشتغال	۹/۳۳۳	۳/۱۰۵	۰/۰۰۰	۰/۱۰۵	۰/۲۲۴	۰/۰۵۸
هزینه‌های خانوار	-۵/۱۱۷	۲/۸۸۷	۰/۰۰۰	-۰/۱۱۳	-۰/۰۵۵	-۰/۱۶۹
ارزش زمین و مسکن	-۴/۳۳۴	۲/۷۲۳	۰/۰۰۹	-۰/۲۷۷	-۰/۱۸۶	-۰/۳۳۷
گردشگری	۱۱/۱۶۳	۳/۱۱۹	۰/۰۰۰	۰/۱۱۹	۰/۱۹۰	۰/۰۷۸
امکانات و خدمات زیرساختی	-۵/۷۷۶	۲/۷۰۱	۰/۰۰۰	-۰/۲۹۹	-۰/۲۰۲	-۰/۳۵۲
حمل‌ونقل	-۴/۴۷۴	۲/۷۲۶	۰/۰۰۰	-۰/۲۷۴	-۰/۱۸۶	-۰/۳۵۵
سرمایه‌گذاری	-۵/۶۳۲	۲/۸۵۵	۰/۰۰۰	-۰/۱۴۵	-۰/۰۶۹	-۰/۱۹۶
منابع اقتصادی و درآمد	۱۳/۱۱۷	۳/۱۷۶	۰/۰۰۳	۰/۱۷۶	۰/۲۳۹	۰/۱۱۷
تولید	-۶/۶۲۲	۲/۸۲۲	۰/۰۰۰	-۰/۱۷۸	-۰/۱۱۲	-۰/۲۵۰
جمع (زیست‌پذیری اقتصادی)	-۵/۳۳۶	۲/۹۰۱	۰/۰۰۰	-۰/۰۹۹	-۰/۰۴۰	-۰/۱۵۸

بررسی وضعیت زیست‌پذیری اجتماعی

به‌منظور بررسی وضعیت زیست‌پذیری اجتماعی در روستاهای شهرستان پلدختر از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردیده است. نتایج آزمون نشان داد که سطح معناداری به‌دست‌آمده از سطح ۰/۰۵ کوچک‌تر است بنابراین نتایج به جامعه آماری قابل‌تعمیم است. نتایج نشان داد که از میان ۶ شاخص موردبررسی در زیست‌پذیری اجتماعی میانگین به‌دست‌آمده برای ۳ شاخص کم از میانگین مطلوب (۳) و میانگین ۳ شاخص بزرگ‌تر از میانگین مطلوب است. شاخص هویت و حس تعلق مکانی با میانگین ۳/۱۳۹ بیش‌ترین میانگین را دارد و در وضعیت مطلوب قرار دارد و شاخص بهداشتی- درمانی با میانگین ۲/۶۶۵ کم‌ترین میانگین را دارد و در وضعیت نامطلوب قرار دارد. همچنین شاخص مشارکت با میانگین ۳/۱۰۷ و شاخص امنیت اجتماعی با میانگین ۳/۱۲۲ در وضعیت مطلوب قرار دارند. شاخص‌های آموزش با میانگین ۲/۷۹۷ و تفریحات و اوقات فراغت با میانگین ۲/۷۲۶ در وضعیت نامطلوب قرار دارند. در مجموع زیست‌پذیری اجتماعی با میانگین ۲/۹۲۶ با توجه به سطح معناداری به‌دست‌آمده و حد بالا و حد پایین که هر دو منفی هستند در وضعیت نامطلوب قرار دارد (جدول ۳).

جدول ۳. بررسی وضعیت زیست‌پذیری اجتماعی در روستاهای شهرستان پلدختر با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

مطلوبیت عدد مورد آزمون = ۳						
شاخص	مقدار آماره (t)	میانگین عددی	سطح معنی‌داری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	
					حد بالا	حد پایین
بهداشتی-درمانی	-۴/۵۷۳	۲/۶۶۵	۰/۰۰۰	-۰/۳۳۵	-۰/۲۱۴	-۰/۴۳۸
آموزش	-۵/۳۸۷	۲/۷۹۷	۰/۰۰۰	-۰/۲۰۳	-۰/۱۱۵	-۰/۳۳۴
مشارکت	۹/۴۳۲	۳/۱۰۷	۰/۰۰۰	۰/۱۰۷	۰/۲۱۲	۰/۰۶۷
امنیت اجتماعی	۱۱/۳۳۳	۳/۱۲۲	۰/۰۰۰	۰/۱۲۲	۰/۲۲۱	۰/۰۷۸
هویت و حس تعلق مکانی	۹/۷۶۶	۳/۱۳۹	۰/۰۰۰	۰/۱۳۹	۰/۲۴۲	۰/۰۸۲
تفریحات و اوقات فراغت	-۵/۴۷۴	۲/۷۲۶	۰/۰۰۰	-۰/۲۷۴	-۰/۱۴۶	-۰/۳۵۵

جمع (زیست‌پذیری اجتماعی)	-۶/۳۴۶	۲/۹۲۶	۰/۰۰۰	-۰/۰۷۴	-۰/۰۴۵	-۰/۱۵۴
--------------------------	--------	-------	-------	--------	--------	--------

بررسی اثرات زیست‌پذیری اقتصادی بر توسعه پایدار روستایی

به‌منظور بررسی اثرات زیست‌پذیری اقتصادی بر توسعه پایدار روستایی در روستاهای شهرستان پلدختر از تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. مطابق با نتایج مشاهده می‌گردد که ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰/۶۱۲ است که نشان‌دهنده همبستگی بین متغیر مستقل و متغیر وابسته است. ضریب تعیین نیز برابر با ۰/۵۹۱ است که بیان‌کننده تبیین واریانس و تغییرات متغیر وابسته به‌وسیله متغیر مستقل است. از جمله نقص‌های ضریب تعیین این هست که بیش‌ازاندازه واقعی میزان موفقیت مدل را نشان می‌دهد و متغیرهای مستقل و حجم نمونه را خیلی کم در نظر می‌گیرد و تعداد درجات آزادی را حساب نمی‌کند. به همین خاطر از ضریب تعیین تعدیل‌شده استفاده می‌شود. مقدار ضریب تعیین تعدیل‌شده همان‌طور که مشاهده می‌گردد برابر ۰/۵۷۳ است که بیان‌کننده این است که متغیرهای مستقل ۵۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کنند و مابقی تغییرات که برابر با ۴۳ درصد است و به مجذور خطا معروف است متأثر از متغیرهای خارج از مدل است (جدول ۴).

جدول ۴. تحلیل واریانس اثرات زیست‌پذیری اقتصادی بر توسعه پایدار روستایی

خطای معیار	ضریب تعیین تصحیح‌شده	ضرب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه
۰/۰۴۷	۰/۵۷۳	۰/۵۹۱	۰/۶۱۲

همان‌طور که مشاهده می‌گردد مجموع تغییرات متغیر وابسته به دو صورت رگرسیون و باقیمانده نشان داده شده است. مقدار مجزورات رگرسیون همان‌گونه که مشاهده می‌گردد از مقدار باقیمانده بسیار بالاتر است که با توجه به مقدار زیاد F که در سطح خطای ۰/۰۱ معنادار است می‌توان چنین بیان نمود که مدل از قدرت تبیین بالایی در توضیح متغیرهای وابسته برخوردار است (جدول ۵).

جدول ۵. تحلیل واریانس مبتنی بر وجود رابطه خطی اثرات زیست‌پذیری اقتصادی بر توسعه پایدار روستایی

مؤلفه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آمار F	سطح معنادار
اثر رگرسیون	۱۲/۴۴۱	۹	۷/۴۳۳		
باقیمانده	۲/۱۰۴	۳۵۵		۱۵۶/۷۸۷	۰/۰۰۰
جمع	۱۴/۵۴۵	۳۶۴			

نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که سطح معناداری برای تمام متغیرها کمتر از سطح ۰/۰۱ است که این نشان‌دهنده این است که می‌توان نتایج را به‌کل جامعه آماری تعمیم داد. مقدار بتای به‌دست‌آمده نشان‌دهنده میزان تأثیرگذاری هریک از متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته است که هرچه مقدار بیشتر باشد نشان‌دهنده تأثیرگذاری بیشتر آن متغیر بر متغیر وابسته است. بنابراین با این توصیف نتایج نشان داد که شاخص اشتغال با مقدار ضریب بتای ۰/۳۳۴، شاخص منابع اقتصادی و درآمد با مقدار ضریب بتای ۰/۲۹۶، شاخص امکانات و خدمات زیرساختی با مقدار ضریب بتای ۰/۲۶۵، شاخص سرمایه‌گذاری با مقدار ضریب بتای ۰/۲۳۲، شاخص گردشگری با مقدار ضریب بتای ۰/۲۱۵، شاخص ارزش زمین و مسکن با مقدار ضریب بتای ۰/۱۹۷، شاخص هزینه‌های خانوار با ضریب بتای ۰/۱۶۵، شاخص تولید با ضریب بتای ۰/۱۲۱ و شاخص حمل‌ونقل با ضریب بتای ۰/۱۱۲ به ترتیب بر توسعه پایدار روستایی تأثیرگذار هستند (جدول ۶).

جدول ۶. ضریب رگرسیون زیست‌پذیری اقتصادی و توسعه پایدار روستایی

متغیرها	ضریب استاندارد BETA	خطای استاندارد	ضریب غیراستاندارد B	T	سطح معناداری
مقدار ثابت	-	۰/۰۶۷	۰/۳۶۳	۵/۱۱۶	۰/۰۶۵
اشتغال	۰/۳۳۴	۰/۰۱۱	۰/۲۹۴	۹/۹۸۳	۰/۰۰۰
هزینه‌های خانوار	۰/۱۶۵	۰/۰۳۴	۰/۱۱۵	۶/۱۰۳	۰/۰۰۰
ارزش زمین و مسکن	۰/۱۹۷	۰/۰۳۰	۰/۱۴۵	۹/۱۰۵	۰/۰۰۰
گردشگری	۰/۲۱۵	۰/۰۲۶	۰/۱۷۳	۸/۷۶۴	۰/۰۰۰
امکانات و خدمات زیرساختی	۰/۲۶۵	۰/۰۱۹	۰/۲۲۱	۹/۸۸۷	۰/۰۰۰
حمل و نقل	۰/۱۱۲	۰/۰۳۷	۰/۰۷۸	۶/۴۷۶	۰/۰۰۸
سرمایه‌گذاری	۰/۲۳۲	۰/۰۲۳	۰/۱۷۸	۸/۷۰۹	۰/۰۰۰
منابع اقتصادی و درآمد	۰/۲۹۶	۰/۰۱۵	۰/۲۵۴	۹/۱۹۹	۰/۰۰۰
تولید	۰/۱۲۱	۰/۰۴۳	۰/۰۸۹	۶/۳۸۲	۰/۰۰۰

بررسی اثرات زیست‌پذیری اجتماعی بر توسعه پایدار روستایی

به‌منظور بررسی اثرات زیست‌پذیری اجتماعی بر توسعه پایدار روستایی در روستاهای شهرستان پلدختر از تحلیل رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است. مطابق با نتایج مشاهده می‌گردد که ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰/۷۳۲ است که نشان‌دهنده همبستگی بین متغیر مستقل و متغیر وابسته است. ضریب تعیین نیز برابر با ۰/۷۱۱ است که بیان‌کننده تبیین واریانس و تغییرات متغیر وابسته به‌وسیله متغیر مستقل است. مقدار ضریب تعیین تعدیل‌شده همان‌طور که مشاهده می‌گردد برابر ۰/۶۸۳ است که بیان‌کننده این است که متغیرهای مستقل ۶۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کنند و مابقی تغییرات که برابر با ۳۲ درصد است و به مجذور خطا معروف است متأثر از متغیرهای خارج از مدل است (جدول ۷).

جدول ۷. تحلیل واریانس اثرات زیست‌پذیری اجتماعی بر توسعه پایدار روستایی

خطای معیار	ضریب تعیین تصحیح‌شده	ضرب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه
۰/۰۵۴	۰/۶۸۳	۰/۷۱۱	۰/۷۳۲

همان‌طور که مشاهده می‌گردد مجموع تغییرات متغیر وابسته به دو صورت رگرسیون و باقیمانده نشان داده شده است. مقدار مجزورات رگرسیون همان‌گونه که مشاهده می‌گردد از مقدار باقیمانده بسیار بالاتر است که با توجه به مقدار زیاد F که در سطح خطای ۰/۰۱ معنادار است می‌توان چنین بیان نمود که مدل از قدرت تبیین بالایی در توضیح متغیرهای وابسته برخوردار است (جدول ۸).

جدول ۸. تحلیل واریانس مبتنی بر وجود رابطه خطی اثرات زیست‌پذیری اجتماعی بر توسعه پایدار روستایی

مؤلفه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آمار F	سطح معنادار
اثر رگرسیون	۱۱/۵۵۱	۶	۵/۱۷۶		
باقیمانده	۲/۲۲۲	۳۵۸		۱۵۶/۳۳۲	۰/۰۰۰
جمع	۱۳/۷۷۳	۳۶۴			

نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که سطح معناداری برای تمام متغیرها کمتر از سطح ۰/۰۱ است که این نشان‌دهنده این است که می‌توان نتایج را به‌کل جامعه آماری تعمیم داد. مقدار بتای به‌دست‌آمده نشان‌دهنده میزان تأثیرگذاری هریک از

متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته است که هرچه مقدار بیشتر باشد نشان‌دهنده تأثیرگذاری بیشتر آن متغیر بر متغیر وابسته است. بنابراین با این توصیف نتایج نشان داد که شاخص امنیت اجتماعی با مقدار ضریب بتای ۰/۳۳۷، شاخص بهداشتی-درمانی با مقدار ضریب بتای ۰/۳۰۴، شاخص آموزش با مقدار ضریب بتای ۰/۲۵۵، شاخص هویت و حس تعلق مکانی با مقدار ضریب بتای ۰/۲۱۱، شاخص مشارکت با ضریب بتای ۰/۱۶۶ و شاخص تفریحات و اوقات فراغت با ضریب بتای ۰/۱۱۲ به ترتیب بر توسعه پایدار روستایی تأثیرگذار هستند (جدول ۹).

جدول ۹. ضریب رگرسیون زیست‌پذیری اجتماعی و توسعه پایدار روستایی

متغیرها	ضریب استاندارد BETA	خطای استاندارد	ضریب غیراستاندارد B	T	سطح معناداری
مقدار ثابت	-	۰/۰۴۴	۰/۳۴۵	۴/۳۲۱	۰/۰۵۳
بهداشتی-درمانی	۰/۳۰۴	۰/۰۱۳	۰/۲۷۸	۸/۳۲۳	۰/۰۰۰
آموزش	۰/۲۵۵	۰/۰۱۶	۰/۲۱۷	۷/۴۴۵	۰/۰۰۰
مشارکت	۰/۱۶۶	۰/۰۲۳	۰/۱۲۲	۷/۶۴۶	۰/۰۰۰
امنیت اجتماعی	۰/۳۳۷	۰/۰۰۹	۰/۳۰۳	۹/۳۳۴	۰/۰۰۰
هویت و حس تعلق مکانی	۰/۲۱۱	۰/۰۱۹	۰/۱۶۱	۶/۸۳۲	۰/۰۰۰
تفریحات و اوقات فراغت	۰/۱۲۳	۰/۰۲۵	۰/۰۸۲	۶/۱۱۲	۰/۰۰۰

بحث

زیست‌پذیری جوامع روستایی در ابعاد مختلف نشان‌دهنده چگونگی وضعیت کیفیت زندگی روستاییان است که از طریق آن می‌توان فهمید که روستاها تا چه اندازه با توسعه‌یافتگی فاصله دارند. زیست‌پذیری اجتماعی و اقتصادی به‌عنوان مهم‌ترین ارکان زیست‌پذیری در مناطق روستایی مستلزم آن است که در تمامی زمینه‌های بهداشتی-درمانی، آموزش، مشارکت اجتماعی مردم در امورات مختلف، برخورداری از امنیت اجتماعی مناسب، داشتن تفریحات سالم و اوقات فراغت، داشتن حس تعلق مکانی به روستا، اشتغال روستاییان و کاهش بیکاری، کاهش هزینه‌های خانوار، برخورداری از امکانات و خدمات زیرساختی همچون راه‌های ارتباطی مناسب، برخورداری از آب آشامیدنی سالم، برخورداری از گاز، برق و تلفن و سایر زیرساخت‌های لازم، حمل‌ونقل آسان و برخورداری از وسایل ارتباطی، افزایش تولید و پس‌انداز و داشتن درآمد پایدار به توسعه رسیده باشد تا روستاییان از زندگی در روستا رضایت کافی داشته باشند و به شهرها مهاجرت ننمایند. بنابراین مطلوب بودن شرایط زندگی و زیست‌پذیری روستاها امری ضروری برای روستاییان به شمار می‌آید. نتایج یافته‌های پژوهش نشان داد که وضعیت زیست‌پذیری در روستاهای مورد مطالعه نامطلوب است که با نتایج یافته‌های علینقی پور و همکاران (۱۴۰۱) که معتقد است وضعیت زیست‌پذیری اقتصادی در روستاهای اطراف شهر رشت نامطلوب است مطابقت و همخوانی دارد. همچنین با نتایج یافته‌های نیکدل و همکاران (۱۴۰۱) که معتقد است وضعیت زیست‌پذیری اقتصادی در روستاهای شهرستان صومعه‌سرا نامطلوب است مطابقت و همخوانی دارد. نتایج یافته‌های این پژوهش نشان داد که وضعیت زیست‌پذیری اجتماعی در روستاهای مورد مطالعه نامطلوب است که با یافته‌های کبیری و همکاران (۱۴۰۲) که معتقد است وضعیت زیست‌پذیری در روستاهای شهرستان چهاربرج مطلوب است همخوانی ندارد.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثرات زیست‌پذیری اجتماعی و اقتصادی بر توسعه پایدار روستایی در شهرستان پلدختر انجام شده است. نتایج بررسی وضعیت زیست‌پذیری اقتصادی در روستاهای مورد مطالعه نشان داد که در وضعیت مطلوبی قرار ندارند چرا که از میان ۹ شاخص موردبررسی وضعیت ۶ شاخص تولید، سرمایه‌گذاری، حمل‌ونقل، امکانات و خدمات زیرساختی، ارزش زمین و مسکن و هزینه‌های خانوار در وضعیت نامطلوب و فقط ۳ شاخص اشتغال، گردشگری و منابع اقتصادی و درآمد در وضعیت مطلوب قرار دارند. افزایش هزینه‌های خانوار، افزایش هزینه‌های مسکن، نارضایتی از هزینه‌های حمل‌ونقل، قیمت بالای زمین در روستا، رشد بهای زمین، افزایش بهای مسکن، عدم کیفیت راه ارتباطی روستا به شهر، کیفیت پایین راه‌های دسترسی به روستاهای اطراف، کیفیت نامناسب معابر و میادین روستا، کیفیت نامناسب آب آشامیدنی روستا، کیفیت پایین خدمات تعاونی روستایی یا تعاونی روستای محل مراجعه، کیفیت پایین اینترنت روستا، عدم رضایت از ساعات کار وسایل نقلیه عمومی، عدم رضایت از وسایل ویژه حمل بار و باربری، عدم تمایل افراد بومی به سرمایه‌گذاری در روستا، عدم تمایل بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در روستا، کاهش فرصت‌های سرمایه‌گذاری در روستا، افزایش سرمایه‌گذاری روستاییان در شهر، سرمایه‌گذاری اندک روستاییان در صنایع روستایی و کشاورزی، افزایش میزان استفاده از کودهای شیمیایی در اراضی و باغات، کاهش تولیدات صنعتی و صنایع دستی در روستاها و کاهش حجم مبادلات اقتصادی در روستاهای مورد مطالعه سبب شده تا وضعیت زیست‌پذیری اقتصادی در روستاهای شهرستان پلدختر نامطلوب ارزیابی گردد.

نتایج بررسی وضعیت زیست‌پذیری اجتماعی در روستاهای مورد مطالعه نشان داد که در وضعیت نامطلوب است چرا که از میان ۶ شاخص موردبررسی ۳ شاخص بهداشتی-درمانی، آموزش و تفریحات و اوقات فراغت نامطلوب و ۳ شاخص مشارکت امنیت، اجتماعی و هویت و حس تعلق مکانی مطلوب ارزیابی شده است. کمبود امکانات و فضای خدمات بهداشتی و درمانی، عدم دسترسی به خدمات بهداشتی - درمانی مناسب در روستاها، کیفیت نامناسب خدمات خانه بهداشت روستا، ریختن فضولات دامی به معابر، سیگار کشیدن در مکان عمومی، کیفیت نامناسب ساختمان‌های مدارس و تجهیزات آموزشی مدارس، عدم دسترسی آسان دانش‌آموزان به مدارس شهرها و روستاهای مجاور، ناکافی بودن تعداد معلمان، عدم وجود امکانات کافی در مدارس، کیفیت پایین خدمات و تجهیزات سالن ورزشی یا مرکز ورزشی روستا یا محل مراجعه، کیفیت پایین خدمات و وسعت کتابخانه روستا یا محل مراجعه، کیفیت نامناسب بوستان روستایی و کمبود ایجاد تفریحات سالم برای کودکان در روستا سبب شده تا وضعیت زیست‌پذیری در روستاهای شهرستان پلدختر نامطلوب ارزیابی گردد.

نتایج بررسی اثرات زیست‌پذیری اقتصادی بر توسعه پایدار روستایی در روستاهای شهرستان پلدختر نشان داد که شاخص اشتغال، شاخص منابع اقتصادی و درآمد، شاخص امکانات و خدمات زیرساختی، شاخص سرمایه‌گذاری، شاخص گردشگری، شاخص ارزش زمین و مسکن، شاخص هزینه‌های خانوار و شاخص حمل‌ونقل به ترتیب بر توسعه پایدار روستایی تأثیرگذار هستند. همچنین نتایج بررسی اثرات زیست‌پذیری اجتماعی بر توسعه پایدار روستایی نشان داد که شاخص امنیت اجتماعی، شاخص بهداشتی-درمانی، شاخص آموزش، شاخص هویت و حس تعلق مکانی، شاخص مشارکت و شاخص تفریحات و اوقات فراغت به ترتیب بر توسعه پایدار روستایی تأثیرگذار هستند.

نتایج کلی پژوهش بیانگر این است که نامطلوب بودن زیست‌پذیری در روستاهای مورد مطالعه نشان‌دهنده عدم توسعه‌یافتگی در بخش‌های اقتصادی و اجتماعی در این روستاها است و این عامل خود مهم‌ترین دلیل ناپایداری در این

روستاها است؛ چرا که بسیاری از روستاییان و به خصوص جوانان روستایی به دلیل شرایط نامناسب اقتصادی و اجتماعی برای کار و اشتغال به شهرها و استان‌های دیگر مهاجرت نموده‌اند و همچنین پایین بودن سطح رفاه اجتماعی و عدم امکانات آموزشی لازم برای دانش‌آموزان نیز عاملی مهم در مهاجرت و ناپایداری روستاهای مورد مطالعه شده است. بنابراین ضروری است که مسئولین امر در راستای عدم پایداری روستاهای مورد مطالعه تمهیدات لازم در این زمینه اتخاذ نمایند تا مانع از ناپایداری بیشتر این روستاها و مهاجرت روستاییان شوند.

حامی مالی

این اثر حامی مالی ندارد.

سهام نویسندگان در پژوهش

نویسندگان در تمامی بخش‌ها و مراحل پژوهش سهم برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از همه کسانی که در انجام این پژوهش به ما یاری رساندند، به‌ویژه کسانی که کار ارزیابی کیفیت مقالات را انجام دادند، تشکر و قدردانی می‌نمایند.

منابع

- ایمانی، بهرام؛ یاری حصار، ارسطو و پاکباز بهبودی، فرشته. (۱۴۰۱). بررسی و ارزیابی میزان زیست‌پذیری در مناطق روستایی مطالعه موردی روستاهای بخش مرکزی شهرستان فاریاب. *کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی*، ۱۰(۲)، ۶۷-۷۹.
- آخوندی قهرودی، مرضیه؛ نظری، عبدالحمید؛ رستمی، شاه بختی و صلاحی اصفهانی، گیتی. (۱۳۹۹). تحلیل فضایی زیست‌پذیری اقتصادی در سکونتگاه‌های روستایی شهرستان ری. *اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۹(۲)، ۲۴۵-۲۶۵.
- بازوند، سجاد و رئیس، محمدکریم. (۱۴۰۱). ارزیابی اثرات حکمروایی خوب روستایی بر زیست‌پذیری روستاهای گردشگرپذیر مطالعه موردی روستای تمندان. *کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی*، ۱۰(۱)، ۲۳۹-۲۵۸.
- بذرافشان، جواد؛ طولابی نژاد، مهرشاد و طولابی نژاد، میثم. (۱۳۹۷). تحلیل فضایی تفاوت‌های تاب‌آوری در نواحی شهری و روستایی در برابر مخاطرات طبیعی مورد مطالعه: شهرستان پلدختر. *فصلنامه پژوهش‌های روستایی*، ۹(۱)، ۱۱۶-۱۳۵.
- بیرانوندزاده، مریم؛ سبحانی، نوبخت و درویشی، هدایت اله. (۱۴۰۰). تحلیل عوامل مؤثر بر زیست‌پذیری روستایی در قلمرو کوچ‌نشینان (مورد مطالعه: استان لرستان). *مطالعات برنامه‌ریزی قلمرو کوچ‌نشینان*، ۱(۲)، ۱۱۱-۱۲۰.
- پرویزی، رضا؛ مولایی هشتجین، نصراله و قرشی، محمدباسط. (۱۴۰۰). تبیین نقش تحولات کالبدی بر زیست‌پذیری سکونتگاه‌های روستایی (مطالعه موردی: روستاهای شهرستان لاهیجان). *مهندسی جغرافیایی سرزمین*، ۵(۲)، ۴۱۳-۴۳۰.

- جلالیان، حمید و نصری زارع، سعید. (۱۴۰۰). الگوی مکانی - فضایی زیست‌پذیری در سکونتگاه‌های روستایی مناطق کوهستانی (مورد مطالعه: دهستان چورزق شهرستان طارم). *جغرافیای مناطق کوهستانی*، ۲(۱)، ۳۹-۵۷.
- خدایانه، کیومرث. (۱۴۰۲). شناسایی پیشران‌های مقاوم‌سازی مسکن و اثرات آن بر زیست‌پذیری مناطق روستایی مورد مطالعه: بخش مرکزی شهرستان اردبیل. *جغرافیا و توسعه*، ۷۲، ۹۱-۱۱۶.
- رضانی حاجی محله، عارفه. (۱۴۰۱). تأثیر زیست‌پذیری سکونتگاه‌های روستایی بر کارآفرینی پایدار در بخش کشاورزی (مطالعه موردی: بخش جوادآباد، شهرستان ورامین). *مطالعات محیط انسان‌ساخت*، ۱(۲)، ۲۷۶-۳۳۸.
- شایان، محسن. (۱۴۰۱). بررسی و تحلیل وضعیت پایداری سکونتگاه‌های روستایی از نظر عوامل طبیعی و انسانی مطالعه موردی: روستاهای شهرستان زرین‌دشت. رساله دکتری، دانشگاه سیستان و بلوچستان، دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، رشته برنامه‌ریزی روستایی، زاهدان.
- شفیعی ثابت، ناصر و کریمی مارزی، فاطمه. (۱۴۰۲). نقش مشارکت اجتماعی روستاییان در زیست‌پذیری محیط روستایی (مورد مطالعه: بخش مرکزی شهرستان جیرفت). *پژوهش‌های جغرافیای اقتصادی*، ۴(۱۱)، ۱۸-۳۵.
- شفیعی ثابت، ناصر و کریمی مارزی، کریمی. (۱۴۰۰). تحلیل اثرات سرمایه اجتماعی بر بهبود ابعاد زیست‌پذیری فضاهای روستایی (مورد مطالعه: بخش مرکزی شهرستان جیرفت). *روستا و توسعه پایدار فضا*، ۲(۴)، ۳۷-۵۶.
- صابری منش، محمدعلی. (۱۴۰۰). تحلیل فضایی زیست‌پذیری اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی استان کهگیلویه و بویراحمد. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز، دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی، رشته برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای، شیراز.
- علینقی پور، مریم. (۱۳۹۷). تبیین زیست‌پذیری سکونتگاه‌های روستایی پیرامون کلان‌شهر رشت. رساله دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، دانشکده علوم انسانی، گروه آموزشی جغرافیا، رشته برنامه‌ریزی روستایی، رشت.
- علینقی پور، مریم؛ پوررمضان، عیسی و مولایی هشتجین، نصراله. (۱۴۰۰). زیست‌پذیری محیطی سکونتگاه‌های روستایی پیرامون کلان‌شهر رشت. *مجله پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۳(۱)، ۱-۲۲.
- علینقی پور، مریم؛ پوررمضان، عیسی و مولایی هشتجین، نصراله. (۱۴۰۱). زیست‌پذیری اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی پیرامون کلان‌شهر رشت. *مجله اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۱۱(۱)، ۶۷-۸۶.
- کبیری، افشار؛ ولایی، محمد و جهانگیرزاده، جواد. (۱۴۰۱). بررسی زیست‌پذیری اجتماعی سکونتگاه‌های روستایی (مطالعه موردی: روستاهای شهرستان چهاربرج). *پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر*، ۱۲(۲۲)، ۳۱۳-۳۴۱.
- کریمی مارزی، فاطمه. (۱۴۰۱). جایگاه سرمایه اجتماعی در زیست‌پذیری پایدار سکونتگاه‌های روستایی (مورد مطالعه: روستاهای بخش مرکزی شهرستان جیرفت). پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده علوم زمین، گروه جغرافیای انسانی، رشته برنامه‌ریزی روستایی، تهران.
- ملک جعفریان، مریم. (۱۴۰۰). نقش سرمایه اجتماعی در زیست‌پذیری سکونتگاه‌های روستایی (مورد مطالعه: بخش امیرآباد، شهرستان دامغان). دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده علوم زمین، گروه جغرافیای انسانی، رشته برنامه‌ریزی روستایی، تهران.
- نیک‌سرشت، مهدی؛ فراهانی، حسین؛ محمدی یگانه، بهروز و رستمی، شاه‌بختی. (۱۴۰۲). تبیین عوامل مؤثر بر زیست‌پذیری سکونتگاه‌های روستایی مطالعه موردی: سکونتگاه‌های روستایی شهرستان ایلام. *مجله آمایش جغرافیایی فضا*، ۱۳(۲)، ۱۰۹-۱۳۳.

- نیکدل، نسرین؛ شهرداری اردجانی، رفعت؛ حسنی مهر، صدیقه و اصغری، حسین. (۱۴۰۱). تحلیل زیست پذیری اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی شهرستان صومعه‌سرا. *مجله مهندسی جغرافیایی سرزمین*، ۶(۲)، ۲۶۱-۲۷۶.
- هدایت، عثمان و باسیتی، شهرام. (۱۴۰۰). عوامل مؤثر بر کاهش زیست‌پذیری اجتماعی - اقتصادی در روستاهای مرزی شهرستان بانه. *مجله اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۱۰(۳)، ۱۲۹-۱۵۲.
- یگانه، افشین؛ طالبی فرد، رضا و ولایی، محمد. (۱۴۰۰). تحلیل زیست‌پذیری اقتصادی در روستاهای پیراشهری ملکان. *مجله توسعه فضاها و پیراشهری*، ۳(۱)، ۷۹-۹۶.

Resources

- Aku, S. U., & Hassan, D. N. (2021). Sustainable development strategies for rural areas in Nasarawa State, Nigeria. *African Journal of Economics and Sustainable Development*, 4(1), 63-80.
- Akhundi Ghahrodi, M., Nazari, A. H., Rostami, Sh. B., & Salahi Esfahani, G. (2019). Spatial analysis of economic viability in rural settlements of Ray city. *Spatial Economy and Rural Development*, 9(2), 245-265. [in Persian].
- Alineqipour, M. (2017). *Explaining the livability of rural settlements around Rasht metropolis* [Doctoral dissertation, Islamic Azad University, Rasht Branch]. [in Persian].
- Alinqipour, M., Pourramza, I., & Moulai Hashtjin, N. (2021). Environmental livability of rural settlements around Rasht metropolis. *Human Geography Research Journal*, 53(1), 1-22. [in Persian].
- Alinqipour, M., Pourramza, I., & Moulai Hashtjin, N. (2022). Economic viability of rural settlements around Rasht metropolis. *Journal of Space Economics and Rural Development*, 11(1), 67-86. [in Persian].
- Bazarafshan, J., Tulabinejad, M., & Tulabinejad, M. (2017). Spatial analysis of resilience differences in urban and rural areas against natural hazards under study: Poldakhtar city. *Rural Research Quarterly*, 9(1), 116-135. [in Persian].
- Bazvand, S., & Raiesi, M. K. (2022). Evaluation of the effects of good rural governance on the livability of touristic villages, a case study of Temandan village. *Geographical Explorations of Desert Regions*, 10(1), 239-258. [in Persian].
- Biranvandzadeh, M., Sobhani, N., & Darvishi, H. (2021). Analysis of factors affecting rural livability in the territory of nomads (case study: Lorestan province). *Planning Studies of Nomadic Territory*, 1(2), 111-120. [in Persian].
- Hedayat, O., & Basiti, S. (2021). Factors affecting the reduction of socio-economic viability in the border villages of Baneh city. *Journal of Space Economics and Rural Development*, 10(3), 129-152. [in Persian].
- Horng, S.-M., & Wu, C.-L. (2020). How behaviors on social network sites and online social capital influence social commerce intentions. *Information & Management*, 57(2), 103176. <https://doi.org/10.1016/j.im.2019.103176>
- Imani, B., Yari Hesar, A., & Pakbaz Behbodi, F. (2022). Investigation and assessment of livability in rural areas, a case study of villages in the central part of Faryab. *Geographical Explorations of Desert Areas*, 10(2), 67-79. [in Persian].
- Iyanda, S. A., Ismail, O., & Fabunmi, F. O. (2018). Evaluating neighborhoods livability in Nigeria: A structural equation modelling (SEM) approach. *International Journal of Built Environment and Sustainability*, 5(1), 47-55.
- Jalalian, H., & Nasri Zare, S. (2021). Spatial-spatial pattern of livability in rural settlements in mountainous areas (case study: Chorzaq village, Tarem county). *Geography of Mountainous Areas*, 2(1), 39-57. [in Persian].
- Jamelyd, B. T. L., & Ruben, E. I. (2021, February 15). *Institutional collaboration for the sustainable rural development in the state of Zacatecas*. *Revista de Geografia Agrícola*. Retrieved January 28, 2026, from <https://www.researchgate.net/publication/358785398>

- Kabiri, A., Valai, M., & Jahangirzadeh, J. (2022). Investigating the social viability of rural settlements (case study: Chaharbarj villages). *Contemporary Sociological Research*, 12(22), 313–341. [in Persian].
- Karimi Marzi, F. (2022). *The role of social capital in the sustainable livability of rural settlements (case study: villages in the central part, Jiroft city)* [Master's thesis, Shahid Beheshti University]. [in Persian].
- Khodapanah, K. (2023). Identifying the drivers of housing retrofitting and its effects on the livability of rural areas under study: The central part of Ardabil city. *Geography and Development*, 21(72), 91–116. [in Persian].
- Linck Bassani, M., & Vaz Ferreira, L. (2017). The energy access in rural or isolated areas in Brazil: A viability review. In *Sustainable development and energy matrix in latin america: The universal clean energy accessibility* (pp. 353–379). Cedin/KAS.
- Liu, M. Z. (2023). Urban livability and tourism development in China: Analysis of sustainable development by means of spatial panel data. *Habitat International*, 138, 102872. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2023.102872>
- Malek Jafarian, M. (2021). *The role of social capital in the livability of rural settlements (case study: Amirabad section, Damghan city)* [Master's thesis, Shahid Beheshti University]. [in Persian].
- Nik Sarasht, M., Farahani, H., Mohammadi Yeganeh, B., & Rostami, Sh. B. (2023). Explanation of the factors affecting the livability of rural settlements, a case study: Rural settlements of Ilam city. *Space Geographical Survey Magazine*, 13(2), 109–132. [in Persian].
- Nikdel, N., Shahmari Ardjani, R., Hasani Mehr, S., & Asghari, H. (2022). Analysis of the economic viability of rural settlements in Soumae-Sara city. *Journal of Geographical Engineering of Sarzamin*, 6(2), 261–276. [in Persian].
- Parvizi, R., Moulai Hashtjin, N., & Qureshi, M. B. (2021). Explaining the role of physical changes on the livability of rural settlements (case study: Villages of Lahijan city). *Geographical Engineering of the Land*, 5(2), 413–430. [in Persian].
- Ramezani Haji Mahalle, A. (2022). The impact of the livability of rural settlements on sustainable entrepreneurship in the agricultural sector (case study: Javadabad district, Varamin city). *Man-Made Environment Studies*, 1 (2), 276–338. [in Persian].
- Rivza, B., & Kruzmetra, M. (2017). Through economic growth to the viability of rural space. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 5(2), 283–296. [https://doi.org/10.9770/jesi.2017.5.2\(12\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2017.5.2(12))
- Saberi Menesh, M. A. (2021). *Spatial analysis of the economic viability of rural settlements in Kohgiluyeh and Boyer Ahmad provinces* [Master's thesis, Shiraz University]. [in Persian].
- Shafie Sabet, N., & Karimi Marzi, F. (2021). Analysis of the effects of social capital on improving the livability dimensions of rural spaces (case study: Central part of Jiroft city). *Village and Sustainable Development of Space*, 2(4), 37–56. [in Persian].
- Shafie Sabet, N., & Karimi Marzi, F. (2023). The role of social participation of villagers in the livability of the rural environment (case study: The central part of Jiroft city). *Economic Geography Researches*, 4(11), 18–35. [in Persian].
- Shayan, M. (2022). *Investigating and analyzing the sustainability of rural settlements in terms of natural and human factors, a case study: The villages of Zarin Dasht city* [Doctoral dissertation, University of Sistan and Baluchistan]. [in Persian].
- Vasta, A., Figueiredo, E., Valente, S., Vihinen, H., & Nieto-Romero, M. (2019). Place-based policies for sustainability and rural development: The case of a Portuguese village “Spun” in traditional linen. *Social Sciences*, 8(10), 287. <https://doi.org/10.3390/socsci8100287>
- Wang, Y., Zhu, Y., & Yu, M. (2019). Evaluation and determinants of satisfaction with rural livability in China's less-developed eastern areas: A case study of Xianju County in Zhejiang Province. *Ecological Indicators*, 104, 711–722. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2019.04.013>
- Wijijayanti, T., Agustina, Y., Winarno, A., Istanti, L. N., & Dharma, B. A. (2023). Rural tourism: A local economic development. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 14(1), 5–13. <https://doi.org/10.14453/aabfj.v14i1.2>

- Yaganeh, A., Talebi Fard, R., & Valai, M. (2021). Analysis of economic viability in peri-urban villages of Malkan. *Journal of Development of Peri-Urban Spaces*, 3 (1), 79–96. [in Persian].
- Yurui, L., Luyin, Q., Qianyi, W., & Karacsonyi, D. (2020). Towards the evaluation of rural livability in China: Theoretical framework and empirical case study. *Habitat International*, 105, 102241. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2020.102241>